

MAGAZINE NR 4

starkids

INDIANER!

AMAZONAS!

GATUBARN!

Sydamerikas barn

Hej allihopa!

SÅ VAR JAG HEMMA IGEN EFTER ÄNNU EN SPÄNNANDE RESA. DEN HÄR GÅNGEN HAR JAG BESÖKT FEM OLIKA LÄNDER I SYDAMERIKA, DET HAR VARIT HUR HÄFTIGT SOM HELST! OM DU INTE TRÄFFAT MIG FÖRUT SÅ KAN JAG BERÄTTA ATT MITT NAMN ÄR STARKI OCH JAG ÄR BARNENS RIDDARE SOM KÄMPAR FÖR DERAS RÄTT TILL ETT BRA LIV. DET HÄR ÄR DEN FJÄRDE TIDNINGEN SOM JAG BERÄTTAR OM MINA RESOR I. JAG ÄR EN STARKID, VILKET BETYDER ATT JAG ARBETAR FÖR ATT ALLA BARN I VÄRLDEN SKA HA DET BRA OCH FÖR ATT LÄRA BARN HUR DE KAN HJÄLPA TILL MED DET-

TA. VISST LÅTER DET KUL? DET ÄR ENKELT ATT BLI EN STARKID, ALLT DU BEHÖVER GÖRA ÄR ATT FÖRSÖKA HJÄLPA BARN SOM HAR DET SVÅRARE ÄN DIG SÅ GOTT DU KAN.

LÄNDERNA JAG BESÖKTE VAR BRASILIEN, ARGENTINA, COLOMBIA, HAITI OCH TRINIDAD. HAITI OCH TRINIDAD RÄKNAS EGENLIGEN TILL NORDAMERIKA, DE ÄR ÖAR SOM LIGGER MELLAN DE TVÅ KONTINENTERNA. DET FINNS SÅ MYCKET HÄFTIGA OCH ANNORLUNDA SAKER ATT UPPTÄCKA I SYDAMERIKA! JAG HAR SETT REGNSKOGAR, LÅNGA STRÄNDER DÄR MAN KAN BADA OCH SURFA, ÄTTIT ANNORLUNDA MAT OCH MASSA GOD FRUKT, LYSSNAT PÅ MUSIK OCH SETT MÄNNISKOR DANSA, SETT KAFFEODLINGAR OCH MYCKET MERA. MEN SOM VANLIGT VAR DET ALLRA ROLIGAST ATT FÅ TRÄFFA SÅ MÅNGA BARN, LEKA OCH PRATA OM HUR DE HAR DET. PÅ EN FÖRSKOLA I BRASILIEN TRÄFFADE JAG NIOÅRIGA DANIEL SOM BOR MED TIO SLÄKTINGAR I ETT TRÅNGT LITET HUS. I ARGENTINA HÄLSADE JAG PÅ HOS EN RIKTIG INDIANFAMILJ SOM BJÖD PÅ DERAS GODA MATE-TÉ. I HAITI TRÄFFADE JAG EMMANUEL SOM BOTT PÅ GATAN SEN HAN VAR 10 OCH EN TJEJ SOM HETER SEPHORA SOM FÅTT PENGAR FRÅN SVERIGE SÅ HON KAN GÅ I SKOLAN. DESSA BARN OCH NÅGRA FLER KAN DU LÄSA MER OM I TIDNINGEN!

starkids

Alla kan vara en starkid om man försöker leva efter ett enkelt motto:

- Alla ska ha vänner och gemenskap
- Man stödjer varandra
- Ingen är ensam med sina problem
- Man avstår något för någon annan
- Man tar med nya till gemenskapen
- Alla blir glada.

Starki - barnens riddare

"Jag är barnens riddare som står på barnens sida och kämpar för deras rätt till ett bra liv."

Jag bär rustning och svärd. De är symboliska och osynliga. Mitt svärd känner vad som är rätt och fel. Om någon har det dåligt så kan mitt svärd känna det, därför kallar jag det för Andens svärd.

Pansaret använder jag för att inte tro på saker som är fel. Till exempel om ett barn har blivit illa behandlat så länge att ingen märker att det är fel. Jag vill inte tro att orätt är rätt så därför skyddar jag mig med mitt pansar.

Visst tycker ni om mina skor? Det gör jag i alla fall. Jag kallar dem för Villighetens skor. De är lätta och sköna så jag kan åka över hela världen och hjälpa barn som har det svårt, utan att bli trötta.

Skölden som jag har kallar jag för Trons sköld. Om någon försöker säga till mig att det inte går att hjälpa barn som har det svårt så håller jag bara upp skölden och blir påmind om att vi visst kan hjälpa. Vi kan älska andra och göra det vi kan.

Jag bär också ett bälte runt magen. Det kallar jag Sanningens bälte. Det påminner mig om att alltid berättas sanningen och totalt lita på den så att den alltid vinner.

Starkids

Magazine 4: Sydamerika

REDAKTION: Björg Farstad, Jessica Eriksson,
Foto: Dennis Thern

LAYOUT: Jessica Eriksson/Stanley.se

TRYCK: Color Print Borlänge

COPYRIGHT: Tältmissionen/Hoppets Stjärna

ANSVARIG: Starkids Magazine och Starkids skolarbete: Björg Farstad

Skolmaterial och utställning

Starkids magazine samt annat skolmaterial kan beställas gratis till skolklasser eller enskilda

ADRESS: Hoppets Stjärna
Sänkhagsvägen 1 C
191 50 Sollentuna

TELEFON: 08 - 623 02 81

WEBB: www.starkids.se

E-POST: starkids@starkids.se

Hoppets Stjärna och fadderskap

WEBB: www.starofhope.org

ADRESS: Hoppets Stjärna
Kärnsjö 136
890 54 Trehörningsjö

TELEFON: 0662 - 461 00

FINANSIERING: Materialet är framställt med stöd av informationsbidrag från SMR/SIDA.

ANSVARIG UTGIVARE: Lennart Eriksson,
direktor Hoppets Stjärna

Sydamerika

Sydamerika är en världsdel som ligger söder om Nordamerika. I de flesta länderna talar invånarna spanska, förutom i det största landet Brasilien där de talar portugisiska. Orsaken till att dessa språk används är att de flesta länderna i Sydamerika varit kolonier, alltså styrda av länder i Europa som tog dit sitt språk, sin religion och många andra saker. Detta skedde mellan 1400- och 1900-talet. Innan Européerna kom till Sydamerika bodde där bara indianer. När Européerna kom till Sydamerika dog många indianer av nya sjukdomar, krig och slaveri. Idag finns inga kolonier kvar utan alla länderna får styra sig själva. Ett problem i Sydamerika är att det ofta är väldigt stora skillnader mellan hur folk har det. Några få är rika medan de flesta är ganska fattiga. Men det finns väldigt många bra saker också, som alla roliga människor, bra musik, häftig natur, stränder och mycket mer. Läs vidare så får du se!

- 1 Brasilien
- 2 Haiti
- 3 Argentina
- 4 Colombia
- 5 Trinidad

Namnen på de länder jag besökt står i listan. Men var ligger de?
Och vad heter de andra länderna i Sydamerika? Testa dig själv! Rätt svar längst ned på nästa sida.

Todo Bem!

Brasilien

HUVUDSTAD: Brasilia

YTA: 8 547 404 km²

STATSKICK: republik, förbundsstat

INVÅNARE: 180 700 000 (2004)

FOLKGRUPPER: vita 54%, personer med blandat ursprung 40%, svarta 5%, övriga 1%.

SPRÅK: portugisiska samt cirka 200 indianska språk och dialekter

RELIGION: katolsk kristendom (ibland med inslag av traditionella inhemska/afrikanska religioner), växande små grupper av protestantiskt kristna

LÄS- OCH SKRIVKUNNIGHET: 87%, både hos kvinnor och hos män

ANTAL BARN SOM BÖRJADE SKOLAN ÅR 2000: 97%

ANTAL TV-APPARATER PER TUSEN INVÅNARE: 369

ANTAL MOBILTELEFONER PER TUSEN INVÅNARE: 264

Brasilien är ett jättehäftigt land med alla vackra stränder, fotbollsspelare, sambaorkestrar och karnevaler. Till storleken är Brasilien störst i hela Sydamerika. Här finns även många fattiga människor då Brasilien är ett av de allra ojämlikaste länderna i världen när det gäller pengar och ägande av jord. Befolkningen är väldigt blandad med folk vars förfäder kom från Europa och människor vars förfäder var svarta slavar som skeppades dit från Afrika eller indianer som bodde där först. Eftersom det är så blandat är människor också öppna mot varandra, hudfärg ska inte spela någon roll enligt brasilianerna själva. Men det är ändå de med mörk hud som oftast är fattiga medan de med ljusare hud oftast är rikare. När man är i Brasilien är det lätt att dras med i en glad och trevlig stämning. Det är enkelt att få vänner som man kan hänga med på stranden och kanske dela en kokosnöt tillsammans med!

Todo Bem!

Todo bem uttalas ungefär som det skrivs och betyder "Allt bra". Brazilianare säger det när de hälsar på någon, som en fråga: "Todo Bem?" Svaret blir då oftast: "Todo bem!"

Varför har vissa det bättre än andra? Diskutera med din lärare eller med dina kompisar!

RÄTT SVAR: 6 VENEZUELA, 7 GUIANA, 8 SURINAM, 9 FRANSKA GUIANA, 10 EQUADOR, 11 PERU, 12 BOLIVIA, 13 CHILE, 14 PARAGUAY, 15 URUGUAY.

Var jag än kom i Brasilien så spelades det fotboll. På gatan, gårdarna och på stränderna. Många drömmer nog om att bli nästa Ronaldinho eller Pelé!

Kaffe

En annan sak Brasilien är känt för är kaffet. Brasilien odlar och säljer mest kaffe i världen, bland annat till Sverige. Kaffet odlas på stora plantager eller av småbönder med egen jord. I Brasilien finns många kaffebarer dit man kan gå och ta en snabb kopp eller stanna och prata lite samtidigt som man dricker.

FOTO: FRIDA SAMUELSSON

Karneval

I Brasilien gillar många av människorna att dansa och spela musik. Detta gör de bland annat på stora gatufester som kallas för karnevaler. Då dundrar det från trummor och tjuter från visselpipor, det är värsta sambafesten! Många av tjejerna klär upp sig i färggranna fjäderdräkter och dansar.

Det var extra spännande att hälsa på staden Montes Claros i Brasilien, eftersom det var här som Hoppets Stjärna startades!

Vi började här!

Det hela började med en man som hette Erik Gunnar Eriksson. Han kom till Brasilien på sextioalet för att predika för människor om Gud. När han kom till Montes Claros såg han att många människor där var fattiga och behövde hjälp. Då bestämde han sig för att bygga ett barnhem där barn kunde växa upp och slippa vara fattiga. Barnhemmet döptes till "Estrela da Esperanca" som betyder Hoppets Stjärna på portugisiska. Idag är det en förskola istället då Hop-

pets Stjärna försöker hjälpa familjer så de kan ta hand om sina barn istället för att lämna bort dem. Här går 300 barn i skola varje dag och lär sig bland annat att läsa och skriva. De får även leka och simma i förskolans pool! När barnen är i skolan får mam-morna, som ofta tar hand om barnen själva, en chans att jobba så att familjen kan få pengar. Erik Gunnar Erikssons arbete för fattiga barn har växt sen starten i Brasilien, idag hjälper Hoppets Stjärna flera tusen barn över hela världen. Men allt började här i Montes Claros.

Daniel Silva Almeida

Ett av alla barn som går i Hoppets Stjärnas förskola i Montes Claros är nio-åriga Daniel Silva Almeida. När jag träffar honom sitter han längst fram i klassrummet och arbetar för att hans fröken ska kunna hålla ett öga på honom. Snart förstår jag varför, då Daniel visar sig vara väldigt busig! "Jag tycker jättemycket om att vara i skolan, träffa kompisar och så..." berättar Daniel. "Det är kul att lära sig saker också, och fröken är snäll. Det jobbiga är att man måste sitta stilla så mycket hela tiden!" Men det allra roligaste i skolan är fredagarna då han och hans klasskompisar får bada i skolans pool! Då övar han gärna på att göra snygga hopp från kanten.

Efter skolan får jag följa med Daniel hem. Han bor i en favela nära skolan tillsammans med sin mamma, mormor, systrar, kusiner och kusinbarn. Sammanlagt bor han med 10 personer i ett hus med bara tre rum och få möbler. Daniels pappa drog för något år sedan, kanske för att skaffa jobb inne i staden. Nu är det mamma som försörjer familjen så hon måste jobba mycket.

När Daniel kommer hem gör han först läxorna, sen går han ut och spelar fotboll med kompisar på gatan. De har inga skor så Daniels tår ser väldigt hårda och skrapade ut.

"Vi brukar leka med drakar i luften också. Och så spelar jag flöjt!" Daniel blåser i en blockflöjt han fått av en vän i kyrkan och hans systrar skrattar.

Daniel hemma ...

Daniels fot.

... och i skolan.

Favela

I många av Brasiliens städer finns så kallade favelas. Detta är fattiga områden där människor som inte har råd att köpa någon bostad själva byggt små hus som klänger längs med till exempel bergssluttningar. Om man flyger över exempelvis São Paulo (en av Brasiliens största städer) ser det ut som att någon hållt ut en hink lego på vissa ställen då husen står väldigt tätt ihop helt huller om buller. Dessa "städer inuti staden" är olagliga. De finns inte med på några kartor och de som bor där har ofta problem med att få hjälp från de som bestämmer i staden med saker som sophämtning, avlopp och el. Ett annat problem i favelas är att de ofta styrs av gäng som ibland krigar mot varandra. Polisen vågar inte vara där, och som turist ska man ha guide med sig.

Amazonas

Amazonas är ett enormt stort skogsområde (5 miljoner km²) som täcker två femtedelar av Sydamerika. Hälften av världens regnskog finns i Amazonas. Många är oroliga över att den ska försvinna då det huggs ner många träd. Då är det många djurarter och växter som riskerar att utrotas. Regnskogen är väldigt viktig då stora delar av vårt syre som vi andas skapas här. Orsaken till att det heter regnskog är för att det är väldigt fuktigt och regnar mycket. Genomsnittstemperaturen i regnskogen är minst 45–55 grader. Här finns också väldigt många olika sorters träd och miljontals olika djurarter, många som inte ens har upptäckts än!

Haiti

HUVUDSTAD: Port-au-prince

YTA: 27 750 km²

STATSSKICK: republik, enhetsstat

INVÅNARE: 8 400 000 (2004)

FOLKGRUPPER: svarta cirka 95 %, mulatter 5 %

SPRÅK: officiella språk är franska och haitiska (blandspråk baserat på franska med afrikanska och spanska inslag). Oftast talas haitiska (kreol).

RELIGION: katolicism, utövare av voodoo, minoritet av protestanter

LÄS- OCH SKRIVKUNNIGHET: 49 % kvinnor, 53 % män

ANTAL BARN SOM BÖRjade SKOLAN ÅR 2000: Uppgift saknas

ANTAL TV-APPARATER PER TUSEN INVÅNARE: 60

ANTAL MOBILTELEFONER PER TUSEN INVÅNARE: 38

Emmanuel

I Haitis huvudstad finns 14-åriga Emmanuel Sanon. Han har bott på gatan sen han var 10 år gammal. När jag träffar honom har han smutsiga kläder på sig och är barfota. Emmanuel berättar med låg allvarlig röst om hur han hamnade på gatan: "Jag bodde tillsammans med mina föräldrar och syskon i slummen, men så dog min pappa. Mamma hade inte råd att ta hand om alla så jag stack." Emmanuel kliar sig lite på ena armbågen och berättar att han brukar hälsa på hemma ibland men att det är jobbigt. Mamma är ledsen och han gillar inte hennes nya man. Jag frågar hur han får

tag på pengar, och Emmanuel berättar att han brukar tvätta rutorna på bilar då de stannar vid rödljus i korsningar. Det är smutsigt och farligt med alla avgaser och all trafik som brummar runt omkring honom. "Vi tjänar inte så mycket på det," säger Emmanuel. "Vi tigger också, men det är väldigt svårt att få något... jag blir mest bortjagad och om polisen kommer så slår de mig." Emmanuel's gäng kommer fram till oss och säger att det är dags att dra. Innan han springer iväg säger Emmanuel att han tror på framtiden, även om det ser mörkt ut nu. Han har bestämt sig för att komma ifrån livet på gatan.

Egentligen räknas Haiti till Nordamerika, men jag passade på att hälsa på några av mina vänner när jag var i närheten. Två av dem heter Sephora och Emmanuel!

Gatubarn tvättar bilarnas fönster när de stannar för rött ljus.

Gatubarn

Emmanuel och hans kompisar är långt ifrån de enda som lever så här. Det finns omkring 100 miljoner gatubarn i världen. 40 miljoner av dessa lever i Sydamerika. Barnen lever ofta i gäng och sover exempelvis under broar eller i övergivna hus. De överlever genom att arbeta som bland annat skoputsare eller försäljare samt genom att tigga och stjäla. För att glömma att de fryser eller är

hungriga är det vanligt att de sniffar lim. Gatubarn kan antingen vara de som inte har något hem alls eller de som jobbar och hänger omkring på gatorna men har ett hem att sova i. Orsaken till att någon blir ett gatubarn är oftast fattigdom. Många barn som lämnar hemmet har haft det svårt där med föräldrar som kanske slår dem eller inte kan ta hand om dem av andra orsaker.

Sephora behöver inte bo på gatan. Hon får pengar från Sverige varje månad.

Sephora Belony

Sephora i skolan ...

... och hemma.

Sjuåriga Sephora Belony älskar att måla. Så fort hon är klar med läxorna och att hjälpa farmor med alla sysslorna i huset tar hon fram ritblock och kriter. Hon och hennes syster bor hos deras farmor i ett litet grönt cementhus nära skolan. De har varken el eller rinnande vatten, så det gäller att hinna göra allt innan solen går ner. Sephora får

pengar från människor i Sverige som gör att hon kan gå i skolan och köpa nya kläder ibland. Sephora berättar att hennes dröm är att bli lärare eller att ha en egen butik. Sen vill hon ha en egen familj i ett eget litet hus. Fast det ska vara rött! Sephora ler stort och säger att rött är hennes absoluta favoritfärg.

Argentina

HUVUDSTAD: Buenos Aires

YTA: 2 780 400 km²

STATSKICK: republik

INVÅNARE: 38 900 000

FOLKGRUPPER: över 90 % vita, ca 5 % mestiser, 30000–40000 indianer

SPRÅK: Officiellt språk är spanska, italienska. Några indian-språk, till exempel guaraní, talas också

RELIGION: majoriteten är katoliker

LÄS- OCH SKRIVKUNNIGHET: 97%

ANTAL BARN SOM BÖRjade SKOLAN ÅR 2000: 107 % (det blev fler än 100 % på grund av att fler barn än beräknat började skolan)

ANTAL TV-APPARATER PER TUSEN INVÅNARE: 326

ANTAL MOBILTELEFONER PER TUSEN INVÅNARE: 178

I Argentina träffade jag nioåriga Ayelen Saravia som är Tobaindian! När jag hälsade på satt hon ute på gården och gjorde läxor tillsammans med sin storebror Milton.

Ayelen gör läxorna tillsammans med sin bror.

Ayelen

Nioåriga Ayelen är Tobaindian och bor tillsammans med mamma och bror i ett litet enkelt hus byggt av trä. Mormor och morfar bor bredvid i ett litet cementhus. När jag kommer dit är alla ute på gården och pysslar med olika saker. Mormor hänger tvätt medan morfar sitter och gör en kruka av lera som han ska försöka sälja på marknaden. Ayelens mamma gör halsband av frön från ett träd och Ayelens storebror Milton sitter och gör läxorna. Det är lite kallt eftersom det börjar bli vinter, men husen är för små för att familjen ska kunna umgås där inne. På gården springer små hundvalpar, några hönor

och ett par katter. En kannavatten värms ovanför en glödande eld. Ayelen pekar på sina röda skor. ”Fina, eller hur?” säger hon. ”De är alldeles nya!” Ayelen berättar att hon fått dem av en klasskompis som tyckte synd om henne för att hon inte hade några pengar. Familjen är fattig, det är svårt att få några fasta jobb. Men Ayelen verkar glad ändå. Hon berättar om skolan som hon tycker mycket om. En lärare där har gett Ayelen ett uppslagsverk för att hon är så flitig. När Ayelen inte är i skolan hjälper hon till hemma. ”Men sen spelar jag gärna volleyboll med kompisar, det är kul!”

Ayelens morfar dricker mate-te

Mate-te

Om du reser runt i Argentina så kommer någon förr eller senare att bjuda dig på mate-té! Det görs på bladen från en buske som växer i Argentina och dricks ur en

liten kalebass genom ett metallsugrör. Teet går att köpa i hälsokostbutiker här i Sverige och kallas då för Verba-té eller Paraguay-té.

Sydamerikas indianer

En gammal indiankvinna jag mött.

Christofer Columbus var upptäcktsresande och en av de första från Europa som kom till Amerika. När han kom fram trodde han att han var i Indien, så därför kallade han folket där för indianer! Idag kallas de oftast för "infödda" eller "ursprungsbefolkning"

För många år sedan var Sydamerika befolkat av många olika indianstammar. Sedan kom människor från Europa dit på 1400-talet för att bosätta sig eller leta efter guld och andra värdefulla saker. Många indianer kördes då iväg eller dödades. I landet Argentina finns ungefär tio indianstammar kvar idag, men de är väldigt små och ofta mycket fattiga. En av dessa stammar heter Toba.

En indianfamilj.

Katolicism är en del inom kristendomen som flera miljoner människor i världen tror på. De flesta av alla katoliker bor i Sydamerika. Katolicismen kom till den världsdelen då Européerna flyttade dit. Då hade de med sig bland annat sin religion. Katoliker tror på en Gud, Jesus och den helige ande. Katoliker har även helgon. Det viktigaste helgonet är Maria, Jesus mamma. Ledaren för katolikerna är Paven som bor i Vatikanstaten som ligger i Italien.

Torta Frita är ett stekt eller grillat bröd som är väldigt populärt hos Toba-indianerna. Det innehåller mjöl, salt, olja och vatten. Efter att brödet kavlat ut till stora kakor så steks det i olja. Jättegott!

Colombia

HUVUDSTAD: Bogota

YTA: 1 141 748 km²

STATSSKICK: republik

INVÅNARE: 44 900 000

FOLKGRUPPER: mestiser 58%, vita 20%, mulatter 14%, svarta 4%, zambos (blandning av svart och indian) 3%, indianer 1%

SPRÅK: Spanska är det officiella språket. Det finns även ett 70-tal indianspråk

RELIGION: katolicism

LÄS- OCH SKRIVKUNNIGHET: 92%

ANTAL BARN SOM BÖRJADE SKOLAN ÅR 2000: 89%

ANTAL TV-APPARATER PER TUSEN INVÅNARE: 319

ANTAL MOBILTELEFONER PER TUSEN INVÅNARE: 141

Marinella tränar sig att gå med proteser.

De här killarna mötte jag i Colombia. De var på väg till stranden för att surfa!

Marinella Londoño

När jag träffar Marinella Londoño är hon på träning. Hon håller på att lära sig gå med benproteser. När hon föddes för elva år sedan på landsbygden i Colombia hade hon bara två små stumpar nedanför lären. Dem har hon nu nyss fått operera bort med hjälp av pengar från Hoppets Stjärna och en organisation i Colombia som heter CIREC. Det finns många fler än Marinella i lokalen som också kämpar med nya proteser. Många av dem har förlorat ett ben efter att ha trampat på en nedgrävd mina. I Colombia finns det flera tusen landminor på grund av ett inbördeskrig som är det längsta i Sydamerika och som fortfarande inte är slut.

Marinella pustar och stånkar när hon tar sig framåt samtidigt som hon håller fast i ett metallräcke. Hennes mamma är där och hejar på henne. Hon är glad att Marinella äntligen har fått hjälp, annars hade det aldrig gått eftersom familjen är för fattig för att kunna betala operation och proteser själva. Efter träningspasset får Marinella sätta sig i lekrummet och måla tavlor. "Jag älskar att måla," berättar hon och ler stort. "Och att leka kurrögömma med mina kompisar. Jag längtar verkligen efter att få gå i skolan med dem nu när jag har lärt mig att gå!"

Lek!

Flickorna leker en klapp-lek.

Bara två kvar nu ...

**MAN BLIR
GLAD OCH PIGG
AV ATT LEKA!**

Något som finns
i alla länder jag har besökt
är barn som leker! Om de har
leksaker har de ofta gjort
dem själva, annars leker de
bara med varandra!

Alla barn behöver leka, precis
som de behöver sova och vila!
När vi leker så utvecklar vi
vår fantasi som är jätteviktig
för att kunna tänka och
lösa problem. Vi lär oss också
att skapa regler och följa dem
tillsammans och att samarbeta.
När vi leker så rör vi ofta
på oss så att vi håller igång
kroppen och mår bättre. Det
behövs inte fina leksaker för
att kunna leka, fantasin räcker
långt!

Trinidad & Tobago

HUVUDSTAD: Port of Spain

YTA: 5 128 km²

STATSSKICK: republik, enhetsstat

INVÅNARE: 1 300 000 (2004)

FOLKGRUPPER: indier 40%, svarta 39%, personer av blandat ursprung 19%, vita 0,6%, kineser 0,4%, övriga 1%

SPRÅK: engelska är officiellt språk; spanska, franska, hindi talas också; patois (blandspråk med franska, engelska och västafrikanska inslag) på Trinidad, engelska med västindiska och afrikanska lånord på Tobago

RELIGION: kristendom dominerar (ungefär lika många katoliker och protestanter), grupper av hinduer, muslimer och utövare av afro-karibiska religioner

LÄS- OCH SKRIVKUNNIGHET: 98 procent (kvinnor) 99 procent (män)

ANTAL BARN SOM BÖRJADE SKOLAN ÅR 2000: 92 %

ANTAL TV-APPARATER PER TUSEN INVÅNARE: 345

ANTAL MOBILTELEFONER PER TUSEN INVÅNARE: 278

Tahirah Salomon

Tahira är fyra år gammal och bor i Trinidad. Som många andra barn älskar hon att leka med sina kompisar som bor i samma område. Ibland blir hon ledsen eftersom benen inte riktigt gör som hon vill. Detta beror på att hon föddes med en CP-skada som gör att hon inte kan gå särskilt bra. Tahira vill väldigt gärna gå i skolan med sina kompisar och har redan börjat öva på att rabbla alfabetet. "a, b,

c, d, e, f...." Tahirah fortsätter säga bokstäverna samtidigt som hon ler stort. Hur många bokstäver kunde ni när ni var fyra år gamla?

SKOLA

Visst är det roligt att gå i skolan? Eller okej, inte jämt kanske men håll med om att det är kul att träffa kompisarna och lära sig nya saker? Jag tycker det är jätteviktigt att så många barn som möjligt får gå i skolan och lära sig att läsa, skriva och mycket annat. I skolan lär vi oss att tänka själva, något som är viktigt överallt i världen men särskilt i fattiga länder som ibland styrs av människor som inte är valda av folket. Om vi lär oss om hur det är i världen, att tänka och ställa frågor kan vi protestera mot orättvisor och förändra sådant vi tycker är fel!

CP

Cerebral pares, cp, betyder förlamning genom hjärnskada. Hjärnskadan gör oftast så att man får svårare att kontrollera musklerna. Vissa får små problem som kanske knappt märks medan andra får mycket svårt att styra kroppen som de vill. Många får även förståndshandikapp, synskador eller svårt att prata.

Knep & knåp

FOTO: EDMAR JUNIOR

En smaskig grej jag åt mycket av i Brasilien är ostbollar! Det är små bröd som smakar massa ost. Jättegott! Men se till att det är en vuxen med då man ska använda sig av spisen och ugnen. Och se upp för den varma oljan!

Pão de Queijo

Recept för 12 st

- 2,5 dl tapiokastärkelse (kan vara svårt att få tag på, prova med potatismjöl istället!)
- 34 dl olja, t.ex. rapsolja
- 34 dl vatten
- 1 tesked salt
- 1 ägg
- 6 matskedar matlagingsyoghurt
- 2,5 dl rivna parmesanost (eller någon annan smakrik ost)

Sätt ugnen på 200 grader. Häll tapioca i en metallskål. Blanda olja, vatten och salt i en kastrull. Värm tills det kokar. Häll sedan den varma vätskan **FÖRSIKTIGT** över tapiokan och se upp så du inte bränner dig! Rör ihop med en träsked. Vänta tills vätskan svalnat och blanda i ägget. Sedan yoghurt. Sist blandas osten i. Olja in händerna och rulla små bollar, ungefär samma storlek som små chokladbollar. Lägg bollarna på smort bakplåtspapper och ställ in i ugnen. Sänk värmen till 175 grader. Grädda i 25-30 minuter. Bollarna puffar upp sig under gräddningen men krymper igen när de svalnar.

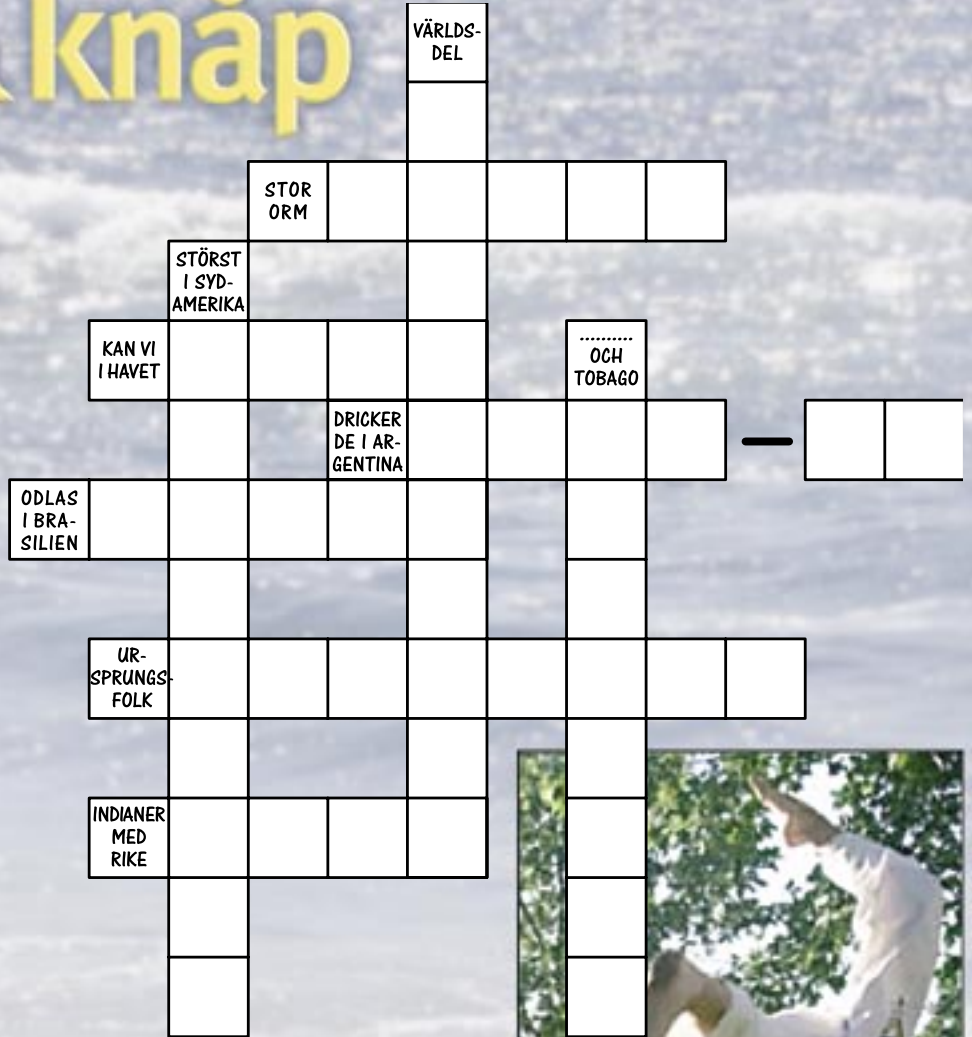

FOTO: JESSICA ERIKSSON

Capoeira

Capoeira skapades av slavar som tagits från Afrika till Brasilien för att arbeta. Det sägs att det var förbjudet för slavarerna att träna kampsport eftersom de som styrde dem var rädda att de skulle kunna göra uppror. Då maskerade slavarerna sin kampsport genom att blanda in danssteg och akrobatik så det inte såg ut som att de lärde sig att slåss. Idag tränar många brasilianare Capoeira, men inte för att slåss utan för att det är roligt och ser häftigt ut! Det går att lära sig här i Sverige med, kanske i din hemstad?

Det var allt för den här gången! Men mitt arbete för världens barn fortsätter, så vi ses igen!

